

**BALKAN ÜLKESİ BULGARİSTAN'DAN GÖÇ EDEN TÜRK AİLELERİNE AIT
GELENEKSEL İÇ GÖMLEKLERİN İNCELENMESİ**

**EXAMINING THE TRADITIONAL UNDERWEARS OF TURKISH FAMILIES
IMMIGRATED FROM BULGARIA, BALKAN COUNTRY**

Dr. Öğr. Üyesi Mine CERANOĞLU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, mine.ceranoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5338-6301

Öğr. Gör. Feride GÜLER

Ordu Üniversitesi, Fatsa Meslek Yüksekokulu, Moda Tasarımı Bölümü, gulerferide@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-2998-3816

ÖZET

Geleneksel iç gömlek, hem kadınlar hem de erkekler tarafından giyilen iç giysilerden biridir ve geçmişte çeyizde yer alması gereken en önemli giysiler arasında yer almıştır.

Çalışmada amaç, Balkan ülkesi Bulgaristan'da yaşamış; fakat belirli yıllarda yapılan zorunlu göçler sonucunda Türkiye'ye gelen Türk ailelerine ait geleneksel iç gömlekleri; renk, kumaş, model, dikim ve süsleme özellikleri bakımından incelemektir. Bu amaçla Bulgaristan'dan 1951 ve 1978 yıllarında göç eden iki aileden satın alınmış 8 adet geleneksel iç gömlek, giysi analiz formuna göre incelenmiş ve geleneksel iç gömlekler, çeşitli açılardan fotoğraflanarak görselleştirilmiştir. Ayrıca göç eden Türk aileler ile kişisel görüşme yapılmış ve geleneksel iç gömlekler hakkında bilgi toplanmıştır.

Geleneksel iç gömlelerde; krem renkli pamuklu, ipekli, pamuk - ipek karışımı bürümcük kumaşın kullanıldığı ve dokuma kenarlarının farklı renklerde olduğu dikkat çekmektedir. Genellikle beş parçadan oluşan geleneksel iç gömleklerin en önemli özelliği, yakasının oyulmamış olması ve giyecek kişiye göre sonradan açılmasıdır. Genellikle el dikişi ile dikilen geleneksel iç gömleklerin, çeyiz olarak hazırlandığında tiğ oyası ve iğne oyası ile süslenmiş olması dikkat çekmektedir.

ABSTRACT

Traditional underwears worn by both women and men have been the most important clothes in dowry in the past.

The aim of this study is to examine the traditional underwears of Turkish families immigrated from Bulgaria to Turkey because of forced migration at certain times in the past in terms of colour, cloth, model, sewing and ornamentation. For this purpose, eight traditional underwears from Bulgaria bought from two immigrant families from Bulgaria to Turkey between the years 1951 and 1978 have been examined according to cloth analysis form and they have also been visualized by photographing from different angles. Besides, it has been made personel interviews with Bulgarian immigrant families and then necessary information on traditiona lunderwears has been gathered.

In this study, it has drawn attention that the fabric with cream colored cotton, silk and with cotton - silk blended are used and the edges of fabric are in different colours. The most important feature of this traditional underwears which are usually composed of five parts is that the collars aren't engraved and that they are opened later according to the wearer. It is observed that the traditional underwears usually sewn with running stitch purled or decorated by using crochet when they are prepared as dowry.

Anahtar Kelimeler

Bulgaristan,
Çeyiz,
Geleneksel,
Giysi,
İç gömlek

Keywords

Bulgaria,
Dowry,
Traditional,
Cloth,
Underwears

1. GİRİŞ

Göç, kişi ya da grupların bir yerden başka yerlere değişik nedenlerle gitmesi eylemidir. Göçü yaşayan ve bu olgunun etkilerine hedef olan kişilere de göçmen adı verilmektedir. Osmanlıca'da göç teriminin karşılığı "hicret"; göçmen teriminin karşılığı da "muhacir"dir (Arı, 2014, s. 285).

Osmanlı Devleti, 1354'te Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın Rumeli'ye geçişi ve birbirini izleyen fetihlerle Balkanları ve Doğu Avrupa'yı egemenliği altına almıştır. I. Murat döneminde (1362 - 1389) Bulgar topraklarının Osmanlı Devleti'nin egemenliği altına girmesi ile Anadolu'dan bazı Türk halk toplulukları, Balkanların güneyindeki ve kuzeyindeki ovalarda iskân etmeye başlamıştır. Müslüman Türkler, genellikle Hristiyan köylere karışmayarak bağımsız köyler kurmuştur (Uzelli, 1990, s. 5) ve yaklaşık beş yüz yıl boyunca Türk kültürü Balkanlar'da yaşatılmıştır.

Balkanlar; dağıyla, taşıyla, nehirleri ve ovalarıyla Türklerin vatan toprağı haline gelmiş ve yüzyıllar boyunca Türkler ve Balkanlar'da yaşayan diğer milletler huzur içerisinde hep beraber hayatlarını devam ettirmiştir. Daha sonra ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisi ve Avrupa Devletleri'nin Türklere karşı uyguladığı "Şark Politikası" Balkanlardaki huzur ve asayiş bozmuştur. Bu topraklar, 1877 - 1878 Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi) sonucunda Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmaya başlamıştır. Balkan Devletleri'nin baskı ve zulmüne dayanamayan insanlar; vatanlarını, eşyalarını, tarlalarını, evlerini, işyerlerini yani bütün malvarlıklarını geride bırakarak binbir güçlük içerisinde Osmanlı Devleti'nin iç kesimlerine yerleşmek zorunda kalmıştır (Arslan, 2008, s. 1).

Bulgaristan Türklerinin uzun bir zamana yayılan göç hareketi kimi zaman artmış, kimi zaman azalmış ama hiç eksilmemiştir. Bulgaristan Türklerinin 20. yüzyıldaki birinci büyük kitlesel göç hareketi 1912 - 1913 yılları arasında, ikinci büyük kitlesel göç hareketi 1950 - 1951 yılları arasında gerçekleşmiştir. 1950 - 1951 yılları arasındaki bu kitlesel göç, göç hareketi Bulgaristan Türkleri için son olmamıştır. 1968 yılında Bulgaristan ile Türkiye arasında imzalanan "Yakın Akraba Göçü Antlaşmasıyla" veya "parçalanmış aileleri birleştirmek" amacıyla, 1969 - 1978 yılları arasında 130.000 kadar Türk Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiştir (Çolak, 2013, s. 113). Türkiye, özellikle bu dönemde göç hareketlerinin geniş ölçüde yaşandığı bir ülke haline gelmiştir (Altuğ, 1959, s. 182; Geray, 1970, s. 8).

Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Türk ailelerinden biri 1951 yılında Şumnu şehrinin Yusufklar (Hristoye) köyünden gelen Vasviye Sezer, diğeri ise 1978 yılında Razgrad şehrinin Kalova (Denkovo) köyünden gelen Fatma Bahar'dır. Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden Sezer ve Bahar aileleri göç esnasında sadece temel ihtiyaçlarından biri olan giysilerini yanında getirmiştir. Bu giysilerden biri de o dönemde giyilen geleneksel iç gömlektir.

Geleneksel iç gömlek; genellikle evlerdeki el dokuma tezgâhlarında dokunmuş bezlerden dikilen; yaşa, mevkiye, mevsime göre değişiklik gösteren; bu günün fanilasına yerine giyilen sıfır yakalı ya da yaka oyuntusu açılmamış iç giysisidir (Tizer, 1973, s. 13). İnsan vücudunun fiziksel sağlığını koruyan, dış giyime iyi bir görünüş sağlayan ve doğrudan tene giyilen iç giyimler, şimdi olduğu gibi geçmişte de çok önemli bir yere sahip olmuştur (Çağdaş ve Ceranoğlu, 2009, s. 156). Geçmişte iç giyimin dış giyim kadar çeşitlilik göstermediği düşünülmektedir; ancak Türklerin iç giyime verdikleri önem, kullandıkları malzemenin ipek gibi kaliteli kumaşlar olmasından anlaşılmaktadır (Ademoğlu, vd., 1996, s. 19 - 20).

19. yüzyılda Balkan devletlerinin bağımsızlığını kazanması ile beş yüz yıllık yurtlarından ayrılmak zorunda kalan ve Türkiye'ye göç eden Türk ailelerine ait iç gömleklerin incelendiği bu çalışma ile iç giyim kültürü hakkında bilgi verilmiştir.

2. AMAÇ ve ÖNEM

Bu çalışma ile Balkan ülkelerinden Bulgaristan'da yaşamış; fakat belirli yıllarda yapılan zorunlu göçler sonucunda Türkiye'ye gelen Türk ailelerine ait geleneksel iç gömlekleri; renk, kumaş, model, dikim ve süsleme özellikleri bakımından incelemek amaçlanmıştır. Giysiler, bir ülkenin sosyo - ekonomik özelliklerini ortaya koyan en önemli etnografik eserlerdir. Bu nedenle Bulgaristan'ın çeşitli köylerinde yaşamış Türk ailelerine ait iç giyim kültürünü ortaya koyması bakımından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu çalışmada, Bulgaristan'dan 1951 ve 1978 yıllarında Türkiye'ye göç eden iki Türk ailesinden satın alınmış 8 adet geleneksel iç gömlek, giysi analiz formuna göre incelenmiştir. Giysi analiz formuna göre incelenen geleneksel iç gömlekler genel olarak betimlenmiştir ve geleneksel iç gömleklerin fotoğrafları çeşitli açılardan fotoğraflanarak görselleştirilmiştir. Ayrıca göç eden Türk aileler ile kişisel görüşme yapılmış ve geleneksel iç gömlekler hakkında bilgi toplanmıştır.

4. BULGULAR ve YORUM

Geleneksel iç gömlekler, 1 ve 8 numaraları arasında sıralanmıştır. İncelenen 1 - 2 - 3 - 4 numaralı iç gömlek örnekleri; Mayıs 1951'de Bulgaristan'ın Şumnu şehrinin Yusufklar (Hristoye) köyünden Türkiye'ye göç etmiş Vasviye Sezer'in (1940 doğumlu) kızı Nimet Sezer'den satın alınmıştır. Nimet Sezer, iç gömlekleri annesinin anneannesi tarafından dokuduğunu ve dikildiğini ve bu iç gömleklerin kadınlar tarafından giyildiğini belirtmiştir (N. Sezer ile kişisel iletişim, 8 Ağustos 2017). İç gömleklerin tahmini dokunma ve dikilme işlemi 1900'lü yılların başı olarak düşünülmektedir. İncelenen 5 - 6 - 7 - 8 numaralı iç gömlek örnekleri ise; 19 Mayıs 1978 yılında Bulgaristan'ın Razgrad şehrinin Kalova (Denkovo) köyünden Türkiye'ye göç etmiş Fatma Bahar'ın (1945 doğumlu) kızı Nilgün Bahar'dan satın alınmıştır. Nilgün Bahar, iç gömleklerin annesi Fatma Bahar'ın 13 - 15 yaşlarında iken anneannesi ile birlikte dokuyup diktiğini belirtmiştir (N. Bahar İle Kişisel İletişim, 10 Ağustos 2017). İç gömleklerin tahmini dokunma ve dikim işleminin 1957 - 1960 yılları arasında olduğu düşünülmektedir. 5 - 8 numaralı geleneksel iç gömlekler, katlanarak teğellenmiştir ve saklanmıştır. Bu işleminin yapılma nedeni ise dokunmuş iç gömleklerin genç kızların çeyizlerinde yer alıyor olmasıdır.

ÖRNEK 1

Fotoğraf 1 - 2: 1 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 3 - 4: 1 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağızı Süsleme Detayı

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları lacivert, kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 25 cm açık yapıda ise 32 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki lacivert yolda olmadığı görülmektedir. Şahin (Kişisel Görüşme, 5 Ocak 2018), dokuma kenarının dimi bağlantısı ile dokunmuş olduğunu ve bundan dolayı bürümcük bir yapının oluşmadığını belirtmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 88 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 45 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 56 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 15 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 74 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 58 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, 53 cm uzunluğunda, her iki kenarı lacivert kalın - ince yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 9 cm açık yapıda ise 16 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yanları dikişsiz, oyuntusuz bir beden elde edilmiştir. İç gömleğin vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleşmektedir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş, iğne oyası ve antika uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da dikiş payı içe doğru ince kıvrılarak oluşturulan çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya kırmızı ve krem rengi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (baklava dilimi) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına krem rengi pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine krem rengi ve kırmızı pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır

Nimet Sezer, iç gömleklerin çeyizde yer alması gerektiğini ve katlanarak saklandığını belirtmiştir. İç gömleklerin katlandıktan sonra belirli yerlerden el dikişi ile tutturulduğunu ve tutturma dikişlerinin iç gömleğe zarar vermesini önlemek için 2 cm çapında kırmızı saten parçaların yerleştirildiğini ifade etmiştir. Yörede yapılan bu işlemin pullama tekniği adını aldığını ve bu teknikte en çok kullanılan renklerin ise kırmızı ve mavi olduğunu ve belirtmiştir (N. Sezer ile kişisel iletişim, 8 Ağustos 2017).

ÖRNEK 2

Fotoğraf 5 - 6: 2 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 7: 2 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağzı Süsleme Detayı
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi, kenarları gece mavisi, kalın ve tek yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 28 cm açık yapıda ise 38 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dimi bağlantısı ile dokunmuş olmasından dolayı gece mavisi kalın yolda (kenar dokumasında) olmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 86 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 46 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 55 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 22 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 77 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 65 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, 62 cm uzunluğunda, her iki kenarı gece mavisi kalın ve tek yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 8 cm açık yapıda ise 18 cm'dir ve

atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiş ve iç gömleğin vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleşmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve iğne oyası uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da zürafa dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya kırmızı ve krem rengi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (eğik çizgi) konu olarak seçilmiştir. Yine aynı yerin iç tarafına 3,5 cm eninde 17 cm boyunda parça eklenmiş ve bu parçanın üzerine kırmızı pamuk ipliği ile makinada süsleme dikişi yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (düz çizgi, üçgen ve “S” biçim) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına gece mavisi pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine krem rengi ve bordo pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır.

ÖRNEK 3

Fotoğraf 8 - 9: 3 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 10: 3 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağzı Süsleme Detayı
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları kırmızı, kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 29 cm açık yapıda ise 34 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dimi bağlantısı ile dokunmuş olmasından dolayı kırmızı yolda (kenar dokumasında) olmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön-arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 85 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 50 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 52 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 16 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 76 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 58 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, 57 cm uzunluğunda, her iki kenarı kırmızı kalın - ince yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 8 cm açık yapıda ise 18 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve iğne oyası uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da zürafa dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya lacivert ve krem rengi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (eğik çizgi) konu olarak seçilmiştir. Yine aynı yerin iç tarafına 3,5 cm eninde 17 cm boyunda parça eklenmiş ve bu parçanın üzerine siyah pamuk ipliği ile makinada süsleme dikişi yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (düz çizgi ve üçgen) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına siyah pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine krem rengi ve gece mavisi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır.

ÖRNEK 4

Fotoğraf 11 - 12: 4 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 13: 4 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağızı Süsleme Detayı

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018)

İç gömlekte krem rengi ve kenarları siyah, tek yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 27 cm açık yapıda ise 36 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dimi bağlantısı ile dokunmuş olmasından dolayı gece mavisi kalın yolda (kenar dokumasında) olmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön-arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 94 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 46 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 59 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 17 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 84 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 49 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. İç gömleğin yakası sonradan açılmış; fakat yakada herhangi bir temizleme ya da süsleme tekniği uygulanmamıştır. Kol üst parçası, 60 cm uzunluğunda, tek kenarı siyah yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 10 cm açık yapıda ise 16 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Kol üst parçasının ön tarafında renkli kenar yolu bulunmakta iken arka tarafında renkli kenar yolu bulunmamaktadır ki bu da bir dokuma parçasının ikiye bölünerek bir parçasının sol kolda diğer parçasının sağ kolda kullanıldığını göstermektedir. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve iğne oyası uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da antika dikişi ve çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya kırmızı ve krem rengi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (eğik çizgi) konu olarak seçilmiştir. Yine kol üst parçasına üstten makine dikişi görüntüsünde olan ancak iç tarafında antika dikişi olduğu anlaşılan temizleme ve süsleme dikişi yapılmıştır. Arka bedende kol üst parçasının kol alt parçası ile birleştiği noktaya aynı bezeme uygulanmış; fakat bu bezeme kolun üst noktasından dirseğe kadar devam etmiştir. Ayrıca kol ağzına krem rengi pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine mavi ve pembe renk pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır.

ÖRNEK 5

Fotoğraf 14 - 15: 5 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 16 - 17: 5 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü, Kol Ağızı ve Etek Ucu Süsleme Detayı
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 18 - 19: 5 Numaralı İç Gömleğin Katlanma Şekli (Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları gece mavisi, kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 27 cm açık yapıda ise 38 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki gece mavisi yolda olmadığı görülmektedir. Şahin (Kişisel Görüşme, 5 Ocak 2018) dokuma kenarında kullanılan çözümlü ipliklerinin diğer çözgü ipliklere göre daha kalın olduğunu ve bundan dolayı bürümcük bir yapının oluşmadığını belirtmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 86 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 62 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 34 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 23 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 82 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 59 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, 58 cm uzunluğunda, her iki kenarı gece mavisi kalın - ince yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 10,5 cm açık yapıda ise 14 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve antika dikiş uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya gece mavisi ve beyaz renk pamuk ipliği ile tığ oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme ("X" biçim, daire) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına beyaz pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine beyaz ve gece mavisi pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. İç gömleğin çeyiz sandığında saklanması için katlanmış ölçüleri 32 cm * 32 cm'dir.

ÖRNEK 6

Fotoğraf 20 - 21: 6 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü (Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 22 - 23: 6 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağızı Süsleme Detayı (Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 24 - 25: 6 Numaralı İç Gömleğin Katlanma Şekli (Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları siyah, kalın yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 26 cm açık yapıda ise 38 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki siyah yolda olmadığı görülmektedir. 5 nolu iç gömlekteki gibi 6 nolu iç gömleğin dokuma kenarında da kullanılan çözgü ipliklerinin diğer çözgü ipliklerine göre daha kalın olduğu ve bundan dolayı bürümcük bir yapının oluşmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 90 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 62 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 32 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 24 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 94 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 55 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, 60 cm uzunluğunda, her iki kenarı siyah, kalın yollu dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 9,5 cm açık yapıda ise 12 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve tığ oyası uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya siyah ve beyaz renk pamuk ipliği ile tığ oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme ("baklava" biçimi, kısa çizgi) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına beyaz pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine beyaz ve siyah pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. İç gömleğin çeyiz sandığında saklanması için katlanmış ölçüleri 32 cm * 30 cm'dir.

ÖRNEK 7

Fotoğraf 26 - 27: 7 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 28 - 29: 7 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağızı Süsleme Detayı
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 30 - 31: 7 Numaralı İç Gömleğin Katlanma Şekli
(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları bordo, kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ve krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 29 cm açık yapıda ise 40 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki bordo yolda olmadığı görülmektedir. 5 ve 6 nolu iç gömlekteki gibi 7 nolu iç gömleğin de dokuma kenarında kullanılan çözgü ipliklerinin diğer çözgü ipliklere göre daha kalın olduğu ve bundan dolayı bürümcük bir yapının oluşmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 85 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 57 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 34 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 26 cm'ye kadar inmektedir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 86 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 62 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, her iki kenarı bordo kalın - ince yollu yollu 58 cm uzunluğunda dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 11 cm açık yapıda ise 14 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş ve tığ oyası uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak da çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömlekte kol üst parçasının birleştirildiği noktaya bordo ve beyaz renk pamuk ipliği ile tığ oyası yapılmıştır. Süslemede geometrik bezeme (stilize çiçek) konu olarak seçilmiştir. Ayrıca kol ağzına beyaz pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine beyaz ve bordo pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. İç gömleğin çeyiz sandığında saklanması için katlanmış ölçüleri 32 cm * 30 cm'dir.

ÖRNEK 8

Fotoğraf 32 - 33: 8 Numaralı İç Gömleğin Önden ve Arkadan Görünümü

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

Fotoğraf 34: 8 Numaralı İç Gömleğin Kol Üstü ve Kol Ağzı Süsleme Detayı

(Feride Güler Fotoğraf Koleksiyonu, 2018).

İç gömlekte krem rengi ve kenarları beyaz, kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ve krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Dokumanın eni bürümcük yapıda 30 cm açık yapıda ise 42 cm'dir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki beyaz yolda olmadığı görülmektedir. 5 - 6 ve 7 nolu iç gömlekteki gibi 8 nolu iç gömleğin de dokuma kenarında kullanılan çözgü ipliklerinin diğer çözgü ipliklere göre daha kalın olduğu ve bundan dolayı bürümcük bir yapının oluşmadığı görülmektedir. İç gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve iç gömleğin boyu 105 cm'dir. İç gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. İç gömleğin ön - arka parçasında; etek ucundan 66 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 42 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmış ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmıştır. İpek iplik ile dokunan yerde bürümcüğün yapısı 28 cm'ye kadar inmektedir. Ön parçanın etek ucundaki 21 cm.'lik yer ek olarak dikilmiştir. Yanları dikişsiz olan iç gömleğin yan parçaları etek ucundan kol ağzına kadar devam ederek iç gömleğin kol altı parçasını da oluşturmuştur. İç gömleğin yan parçalarında da tıpkı ön - arka parçalarda uygulanan dokuma yöntemi uygulanmış ve etek ucundan 99 cm'ye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu iplik kullanılmıştır. Daha sonraki 62 cm'lik dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır ve ipek ipliğin kullanılması kol ağzında son bulmuştur. Kol üst parçası, her iki kenarı beyaz kalın - ince yollu 62 cm uzunluğunda dikdörtgen bir parçadan oluşmaktadır. Kol üst parçasının eni, bürümcük yapıda 10 cm açık yapıda ise 14 cm'dir ve atkı ipliğinde ipek iplik kullanılmıştır. Böylelikle önden ve arkadan kuplu, yandan dikişsiz, herhangi bir oyuntulu kesimin uygulanmadığı bir beden elde edilmiştir. Vücuda oturma işlemini bürümcük yapı sayesinde gerçekleştirilmiştir.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş, tığ oyası ve antika dikiş uygulanmış; kenar temizleme tekniği olarak makinede kapalı baskı uygulanmıştır.

İç gömleğin kol ağzına beyaz pamuklu iplik ile zürafa yapılmış ve üzerine beyaz pamuk ipliği ile iğne oyası yapılmıştır. İç gömleğin çeyiz sandığında saklanması için katlanmış ölçüleri 32 cm * 30 cm'dir.

5. SONUÇ

Osmanlı Devleti, I. Murat döneminde Balkanlardaki Bulgar topraklarını egemenliği altına almış ve yaklaşık beş yüz yıl boyunca bu topraklarda hüküm sürmüştür. Bulgaristan'ın güneyi ve kuzeyindeki yerlere Anadolu'dan bazı Türk halk toplulukları gelerek burada yaşamaya başlamıştır. Müslüman Türkler, özellikle Hristiyan köylere karışmayarak bağımsız köyler kurmuş ve kendi gelenek ve göreneklerini, örf ve adetlerini yaşatmayı sürdürmüşlerdir. Uzun yıllar Bulgaristan topraklarında yaşayan Türklerin giyim kuşam kültürleri de tıpkı diğer kültürel yapıları gibi korunmuş ve yaşatılmıştır.

Balkanlarda yaşayan devletlerin bağımsızlıklarını alması nedeni ile Bulgaristan'da yaşayan Türkler, yaşanan savaşlar nedeniyle yoğun baskılar görmüştür. Bulgaristan'daki tüm baskılara rağmen Türkler yaşadıkları yeri anayurt olarak kabul etmiş bütün gelenek ve göreneklerini kaybetmeden devam

ettirmiştir; fakat Türklerin can güvenliğinin olmaması, iki ülkenin karşılıklı anlaşması vb. nedenler ile Türkler belirli yıllarda tekrar Türkiye'ye geri göç etmek zorunda kalmıştır.

Bulgaristan'dan göç etmek zorunda kalan Türk aileleri, Türkiye'ye gelmiş ve yanlarında temel ihtiyaçlarından biri olan giysilerini getirmiştir. Bulgaristan'dan göç eden Türk ailelerine ait geleneksel iç gömlelerde krem rengi ve kenarları lacivert, gece mavisi, siyah kalın - ince yollu dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ve krem renkli pamuklu ipliğin kullanıldığı görülmektedir. Dokumaların eni bürümcük yapıda yaklaşık 25 - 30 cm arasında açık yapıda ise 32 - 42 cm arasında değişmektedir; fakat bu bürümcük yapının dokuma kenarındaki renkli yollarda olmadığı görülmektedir.

İç gömleklerin eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikildiği dikkat çekmektedir. İç gömleklerin ön - arka parçalarının birlikte kesilerek omuz dikişinin uygulanmadığı görülmektedir. İç gömleklerin en önemli özellikleri yanların dikişsiz olması, yan parçaların etek ucundan kol ağzına kadar devam etmesi ve yakaların açılmamış olmasıdır. İç gömleklerin dikkat çeken özelliklerinden biri de birlikte kesilen ön - arka parçalarının ön etek ucundan belirli bir ölçüye kadar olan dokumanın atkı ipliğinde pamuklu ipliği, daha sonraki dokumanın atkı ipliğinde ipek iplik ve geri kalan dokumanın atkı ipliğinde yine pamuklu iplik kullanılmasıdır.

İç gömlekte ana dikiş tekniği olarak çırpma dikiş, iğne oyası ve antika uygulandığı; kenar temizleme tekniği olarak da dikiş payı içe doğru ince kıvrılarak oluşturulan çırpma dikiş uygulanmıştır.

İç gömleklerin tümünün kol üst parçasının birleştiği noktaya ya da kol ağzına tığ danteli ya da iğne oyası ile süsleme yapıldığı ve süslemelerde geometrik bezeme ve bitkisel bezemenin konu olarak seçildiği görülmektedir. Bu durum, geleneksel iç gömleklerin çeyize koyulması ile açıklanabilir. Uzelli (1990, s. 62) de kadımlar ve kız çocuklarının elde dokunmuş pamuklu, düz beyaz ya da beyaz üzeri değişik renklerde (kırmızı, mavi, sarı gibi) ince çubuklu dokumadan ya da ipek bürümcükten dikildiğini, yaka ve kol ağzının oyalarla süslendiğini ve iç gömleklerin İstanbul'dan alınarak çeyiz bohçasına yakaları açılmadan koyulduğunu belirtmiştir.

KAYNAKÇA

- Arı, K., (2014). "XIX'uncu Yüzyıldan XX'nci Yüzyıla Uzanan Süreçte Balkanlardan Türkiye'ye Yönelik Göçlerin Nitelik ve Boyutlarını Belirleyen Temel Etkenler", XIV. Yüzyıldan Günümüze Balkanlar ve Balkan Tarihi, On Dördüncü Askeri Tarih Kongresi Bildirileri, 03 - 07 Aralık 2012, s. 285 - 299, İstanbul.
- Ademoğlu, A, Baymış, G.& Badem B. S. (1996). "Konya Evlerinde Bulunan 20. Y.Y. Kadın ve Erkek İç Giyimleri", Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Arslan, S., (2018). "Balkan Savaşları Sonrası Rumeli'den Türk Göçleri ve Osmanlı Devleti'nde İskânları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Altuğ, M.Y., (1959). "Le Problemes Des Emigration Turques Des Balkans", Integration, No: 3, s. 182 - 189.
- Çağdaş, M. ve Ceranoğlu, M., (2009). "Geleneksel Konya Merkez Kadın İç Giyimlerinden Kıvratma Göynekerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi", 15. Ulusal Ergonomi Kongresi, 22 - 24 Ekim 2009, s.156 - 169, Konya.
- Çolak, F., (2013). "Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye Göç Hareketi (1950 - 1951)", Tarih Okulu, İlkbahar -Yaz, Sayı: 14, s. 113 - 145.
- Geray, C., (1970). "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmelerin Yerleştirilmesi", Amme İdaresi Dergisi, C. I, Sayı 1 - 4, Aralık, s.8 - 36.
- Güler, F., (2018). Bulgaristan'dan Göç Eden Türk Ailelerinin İç Gömlekleri, Fotoğraf Koleksiyonu, Ordu.
- Uzelli, G., (1990). "Bulgaristan Türklerinde Gelenek, Görenek ve Giyim Kuşam", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tizer, G., (1973). "Türk Folklor Araştırmaları", Türk Etnoğrafya Dergisi, Cilt 15, İstanbul: M.E. Basımevi.

Kaynak Kiřiler:

Büşra Şahin, 31 Yaşında, Öğretim Görevlisi, Ordu.

Nilgün Bahar, 46 Yaşında, Ev Hanımı, İzmir.

Nimet Sezer, 52 Yaşında, Emekli Usta Öğretici, İzmir.